

”דמוקרטיה”

מערך פעילות בנושא המרכז

משך פעילות: שעה וחצי

עזרים: פתקיות צבעוניות נדבקות (כמספר המשתתפים), טושים, 3 פלקטים, דפי 4A, מקרן+ מסך.

רציונל

בימים אלו החברה שלנו נמצאת בנקודת מחלוקת פוליטית- חברתית קשה, אולי הקשה ביותר בתולדותיה, כאשר מתקיים בה מאבק על זהותה הדמוקרטית של מדינת ישראל. נושא זה יעמוד במרכז הרפסודיה בשנה הנוכחית מתוך רצון לחבר את הנערים/ות לנעשה במדינה, לעודדם לגבש עמדה ביחס למצב ולהיות מעורבים ומשפיעים על סביבתם.

מטרות

- עיסוק בנעשה היום במדינה.
- עידוד המשתתפים לגבש את עמדתם בנושא ולצאת לפעולה.
- חיבור הנושא לציר התוכן של הרפסודיה.

כחלק משיח זה, נראה כיום כי ערכי הדמוקרטיה - שיוויון, סובלנות, ריבוי דעות, זכויות אדם, קבלת האחר ועוד, מוטלים בספק, ואנו רוצים לעורר את בני הנוער לשאול האם וכיצד ערכים אלו באים לידי ביטוי בחיים שלהם? מהי חשיבותם? ומה האחריות שלהם בשמירה על קיומם גם בעתיד?

מהלך

1. פתיחה: נשב במעגל. נתחיל במשחק פתיחה קצר: ”לא יודעים עליי ש...”: כל משתתף יחשוב על שתי עובדות/ סיפורים ששאר הקבוצה לא יודעים עליו. אחרי שכולם חשבו, המשתתפים יסתובבו בחדר וברגע שהמדריך אומר ”עצור” הם יעמדו אחד מול השני ויחליפו עובדות ביניהם. נעשה עוד שני סיבובים כאשר בכל פעם כל משתתף מוסר עובדה שניתנה לו ומקבל עובדה של משתתף אחר. נתיישב במעגל. כל משתתף מספר את העובדה האחרונה ששמע והקבוצה צריכה לנחש למי היא שייכת.
2. נושא מרכז: נסביר שבשעה הקרובה נעסוק בנושא המרכז של הרפסודיה השנה (”דמוקרטיה”). נשאל את המשתתפים- מדוע לדעתכם נושא זה נבחר כנושא המרכז השנה?
לאחר שענו נסביר: בימים אלו החברה שלנו נמצאת בנקודת מחלוקת פוליטית- חברתית קשה, אולי הקשה ביותר בתולדותיה, כאשר מתקיים בה מאבק על זהותה הדמוקרטית של מדינת ישראל. הערכים עליהם מבוסס השלטון הדמוקרטי מוטלים בספק והיינו רוצים לשאול איתכם

יחד - כיצד ערכים אלו באים לידי בחיים שלכם? מהי חשיבותם? ומה האחריות שלנו בשמירה על קיומם גם בעתיד?

3. המדינה שלי: מחלקים למשתתפים פתקים צבעוניים נדבקים+ עטים ומניחים במרכז המעגל 3 פלקטים. כל משתתף מתבקש לרשום על הפתק שלו תשובה לשאלה: "דבר שחשוב לי שיהיה במדינה שלי" (דוגמאות: כל אזרחי המדינה בעלי זכויות שוות, אנשים חופשיים להביע את עמדותיהם וכו') כל משתתף מתבקש להדביק את הפתק שלו על אחד הפלקטים כאשר תשובות דומות יודבקו על אותו הפלקט.

לאחר מכן נבקש מהמשתתפים לעמוד ליד הפלקט, שלדעתם מתאר את המדינה בה היו רוצים לחיות בה. נערוך סבב בו מי שמעוניין יספר על המדינה שבחר ומדוע.

לאחר מכן נשאל את השאלות הבאות:

- האם הפלקט שבחרתם כולל עקרונות/ערכים שאינם באים לידי ביטוי בחברה הישראלית היום (או שאינם באים לידי ביטוי בצורה מספקת)? מדוע זה המצב לדעתכם?
- האם הפלקט שבחרתם מבוסס על ערכי המשטר דמוקרטי? אם כן- מה הם? (הערה למדריך: מומלץ לעשות קישור בין מה שכתבו המשתתפים (למשל: הבעת עמדות בצורה חופשית) לעקרון אליו הוא קשור (עקרון הסובלנות) וכו').

❖ אפשרות להרחבה: שלטון הרוב/ עריצות הרוב: בתקופה זו אנו שומעים רבות כי מתקבלות החלטות שמבטאות את רצון "העם" וששלטון דמוקרטי "הרוב קובע". כעת נעמיק בסוגייה זו על מנת להבין את המורכבות הקיימת בה:

נצפה בסרטון שלטון הרוב/ עריצות הרוב של המכון הישראלי הדמוקרטיה:

https://www.youtube.com/watch?v=YYP7_caaT5M

לאחר מכן נשאל את השאלות הבאות:

- מה חשבתם על הסרטון?
- כיצד סוגית "שלטון הרוב- עריצות הרוב" מתקשרת למצב כיום במדינה?
- מה הסכנה הטמונה במצב זה?

4. המפרש שלנו: נאמר ששיח מרובה דעות הוא לב ליבה של הדמוקרטיה והחברה הישראלית, והרפסודיה מזמנת לנו את האפשרות לקיים אותו בכל אחד משלביה, ממפגשי ההכנה בבית, דרך מעגלי השיח וכן, באמצעות יצירת מפרש, נוכל לבטא את עמדתנו ביחס לשאלת אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל וביחס לשאלה לגבי הערכים המסמלים את הדמוקרטיה והמקום שלהם בחברה שלנו.

כעת נחלק את המשתתפים לקבוצות קטנות, ניתן להם דפים וטושים ונבקש מהם לעצב יחד מפרש בנושא "דמוקרטיה". לאחר מכן נחזור למליאה נבקש מכל קבוצה להציג את מה שציירו ומדוע בחרו כך וננסה יחד לבחור את הסקיצה למפרש שלנו.

- סיכום: נאמר שהחברה הישראלית נמצאת היום בנקודת שבר קשה. אנו מזמינים אתכם להמשיך לחקור ולשאול, לגבש את עמדתכם לצאת ולהשפיע. לסיום נערוך סבב בו כל משתתף יאמר מחשבה/ שאלה שהוא יוצא איתה מהמפגש.

גיבוש מטרות קבוצתיות לרפסודיה

מעריך פעילות

משך פעילות: כשעה

עזרים: דפים עם מטרות כתובים מראש, דפים ריקים, אבנים 3X מספר המשתתפים

רציונל

הכנה מקדימה בבית לקראת הרפסודיה תורמת רבות להצלחה בשטח. גיבוש מראש של מטרות קבוצתיות ברפסודיה ודרכים להשגתן עוזר להבנת המהות, להתכווננות לקראת הרפסודיה, ולקיחת אחריות אישית וקבוצתית. פעילות המשך בנושא חלוקת תפקידים ברפסודיה תתרום ליכולת ורמת ההתארגנות והשותפות המעשית בשטח.

מטרות

- עיצוב קבוצתי של מטרות החוויה הקבוצתית ברפסודיה
- ניהול שיח על ההזדמנויות והאפשרויות שהרפסודיה מזמנת

מהלך

1. המדריך מפזר את המטרות במרכז המעגל. מסבירים שאלו מטרות אפשריות של הקבוצה לרפסודיה. עוברים יחד על המטרות ושואלים אם מישהו רוצה מטרה שלא כתובה.
2. כל חניך לוקח 3 אבנים וממקם על שלוש המטרות שלו לרפסודיה.
3. הקבוצה צריכה לבחור שלוש מטרות מרכזיות לקבוצה.
4. על הקבוצה לפרט באיזה כלים היא יכולה להגשים את המטרה שלה. מה יגרום לקבוצה להגשים את מטרותיה לרפסודיה? לדוגמא:

- חלוקת אחריות מראש
- לויז בנייה
- שיחת קבוצה בערבים שבה בודקים התקדמות לפי המטרות
- פעילויות כיפיות במהלך הבנייה

רשימת מטרות:

- אוריה טובה ומפרגנת
- שנתגבש כקבוצה
- שיהיה אוכל טעים
- שכולם יהיו שותפים לבנייה
- שיהיו צחוקים
- לסיים מהר את הבנייה

- שכולם יהיו שותפים בתפעול וניקיון המחנה
 - שנגיע ראשונים לחוף השני
 - שתהיה חלוקה לא מגדרית לתפקידים
 - שנכיר אחד את השני טוב יותר
 - שנדע לעבוד כקבוצה
 - שהרפסודה לא תתפרק
 - שניצור חברויות חדשות עם ישובים אחרים
 - שננצח בטורניר
 - שיהיה לי מקום בקבוצה
 - להיות במים כמה שיותר
 - שיהיה לנו מפרש מושקע ביותר
 - אחר
5. סיכום: לסכם מהן המטרות הנבחרות ומהן הדרכים להשגתן עליהן הוחלט במפגש. הצעה:
להעלות את הסיכום על הכתב, על פלקט שיתלה ברפסודיה יחד עם חלוקת התפקידים של הפעילות ההמשכית.

משימות ותפקידים בקבוצה

מעריך פעילות

משך פעילות: כשעה וחצי

עזרים: כרטיסיות משימות, עטים, דפים, פלקט מטרות רפסודיה.

רציונל

שיח בנושא חלוקת תפקידים ומשימות עוזר לבחון ולתרגל לקיחת אחריות אישית כחלק מקבוצה ולקיחת אחריות קבוצתית. מה מתאים לי? מה בין מגדר לבין התאמה אישית? איך לוקחים אחריות על משימות פחות אטרקטיביות? איך יוצרים שותפות? חלוקת תפקידים מראש תתרום ליישום מטרות הרפסודיה, להתארגנות וליישום מיטבי בשטח.

מטרות

- לקיחת אחריות אישית וקבוצתית לקראת וברפסודיה
- ליצר אמירה קבוצתית ביחס לתפקידים מגדריים ברפסודיה
- חלוקת משימות מראש לטובת ארגון ויישום מיטבי של מטרות הרפסודיה בשטח

מהלך

1. יושבים במעגל, במרכזו ערמת כרטיסיות בהן רשומים משימות שונות. כל אחד מקבל כרטיס משימה או תפקיד (אפשרות נוספת): מחלקים למשתתפים כרטיסיות ריקות ומבקשים מכל משתתף לרשום על גבי הכרטיסייה משימה/ תפקיד ברפסודיה). במידה ולא מעוניינים בכרטיס, מתחיל סחר חליפין כ 5 דקות. מי רוצה להתחלף?
כרטיסיות משימות: בישול ארוחות, חיסול ארוחות, שטיפת כלים, בניית רפסודה, צביעת מפרש, בחירת משפט למפרש, הקמת מחנה, הבערת מדורה, ניקיון המחנה, השתתפות בטורנירים ועוד.

2. המדריך עושה סדר בבלגן ומפנה אל הקבוצה את השאלות הבאות לדיון:

- מי קבל כרטיס שהוא מעוניין בו? למה הוא מעוניין בו? האם הוא חושב שהמשימה שקבל מתאימה לו?
- מי קבל כרטיס שאינו מעוניין בו? למה הוא לא מעוניין?
- מה עושים בקבוצה עם משימות שאף אחד לא אוהב לעשות?
- האם יש משימות חשובות יותר וחשובות פחות?
- כמה חשוב לנו שכולם ישתתפו במשימות? על מה שווה להתווכח על מה לא?
- האם יש קשר בין מה שקורה בקבוצה במהלך הבניה והעשייה החברתית הקבוצתית לבין מה שיקרה בשיט?

3. על הקבוצה להגיע להסכמה על חלוקת המשימות.

4. כעת נעסוק בתפקידים מגדריים בהקשר של הרפסודיה: מחלקים את הקבוצה לבנים ובנות, על כל קבוצה לכתוב 3 ציטוטים אופייניים למין השני ברפסודיה. כל קבוצה מציגה באופן היתולי ודרמטי את משפטיה.

5. דיון:

- מה הם התפקידים של הבנים ברפסודיה? של הבנות?

- ממה הדבר נובע?

- האם התפקידים מוכרים לכם גם בפעילויות אחרות של הקבוצה? היכן?

בשלב זה כדאי להסביר על ההבדל בין מין ומגדר – מין מתייחס לשונות הפיזיולוגיות בין זכר ונקבה, ומגדר מתייחס לאופן בו החברה והתרבות מעצבים את תפקיד הגבר והאישה

- האם הדבר מייצר בעיות? מגביל? האם יש מישהו שהדבר מפריע לו?

- האם אנחנו רוצים לשנות את המצב? אם כן, מה ניתן לעשות בזמן הרפסודיה ובכלל?

6. סיכום: לסכם את שני נושאי השיחה – תפקידים מגדריים בקבוצה, משימות ותפקידים בקבוצה. להקריא את חלוקת התפקידים כפי שנקבעה. להוסיף את חלוקת התפקידים לפלקט מטרות הרפסודיה שיתלה ברפסודיה עצמה, בשטח המוקצה לישוב.